
Inowrocław, st. 100, gm. loco, woj. kujawsko- pomorskie, AZP 45-40

Informator Archeologiczny : badania 33, 103-104

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

ciorek, który mógł także spełniać funkcję wisiora ze względu na dwa otwory do zawieszania (jeden wykonany osiowo i drugi prostopadły w górnej, węższej części).

Kolejnym interesującym odkryciem jest dość dobrze zachowany i wyposażony w 4 naczynia gliniane i siekierkę krzemienną grób szkieletowy z II fazy kultury amfor kulistych (obiekt 109). Natomiast fragmenty ceramiki naczyniowej późno średniowiecznej i nowożytniej znalazły się na interesującym nas obiekcie na wtórnym złożu, najprawdopodobniej w trakcie nawożenia pól.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego. Badania nie będą kontynuowane.

INOWROCLAW, st. 100, gm. *loco*, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 45-40

- ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych, amfor kulistych (neolit)
- ślady osadnictwa kultury iwieńskiej (wczesna epoka brązu)
- osada kultury łużyckiej
- osada kultury przeworskiej (okres wpływów rzymskich)
- Badania prowadził dr Józef Bednarczyk (Uniwersytet im. A. Mickiewicza Instytut Prahistorii w Poznaniu przy współudziale mgr Aleksandry Sujeckiej i mgr Marty Brink. Finansował inwestor – grupa Carrefour. Czternasty sezon badań.

W wyniku badań skoncentrowanych w południowo-wschodniej części stanowiska na powierzchni około 80 arów zarejestrowano ponad 1000 obiektów kultur: łużyckiej i przeworskiej. Poza obrębem obiektów wystąpiły materiały ceramiczne kultur: pucharów lejkowatych, amfor kulistych i iwieńskiej.

Osadnictwo kultury łużyckiej reprezentowane jest przez kilkadziesiąt jam o różnym przeznaczeniu, dołków posłupowych oraz naczyń wolnostojących zgrupowanych w centralnej części badanej powierzchni, na podłożu piaszczystym. Tworzą one charakterystyczne układy - skoncentrowane wokół obiektów mieszkalnych typu półziemiankowego - utożsamiane z zespołami zagrodowymi.

Kulturze przeworskiej przyporządkowano pozostałe 900 obiektów. Nie tworzą one tak wyraźnego skupienia jak obiekty łużyckie, lecz rozmieszczone są nierównomiernie: w zachodniej części badanego obszaru o podłożu piaszczystym oraz w górnych partiach stoku doliny Słonego Rowu, które charakteryzuje podłoże gliniaste. Charakter odkrytych obiektów wskazuje na ulokowanie w ostatnio wymienionej strefie stanowiska mieszkalno-gospodarczej części osady.

Ogółem zarejestrowano 17 domów mieszkalnych, 6 studni, 27 palenisk, 1 piec, 1 dziegiarnię, 4 glinianki oraz kilkaset dołków posłupowych.

Zdecydowana większość obiektów wystąpiła w zachodniej części osady. Zlokalizowane tu zostały niemal wszystkie (z wyjątkiem jednego) domostwa należące do typu określanego jako półziemiankowy, zachowane w formie płytkich zagłębień (15-50 cm), kształtu czworo-bocznego, o wymiarach: 280 - 240 cm (najmniejszy) do 680 - 520 cm (największy). Od standardu tego odbiega jeden obiekt, w budowie którego wykorzystano wyeksploatowaną gliniankę, dostosowując do niej jego kształt i wielkość. Jest to pierwszy z odkrytych na stanowisku dom, który posiada wszelkie cechy pozwalające uznać go za ziemiankę. W grupie urządzeń gospodarczych na szczególne wyróżnienie zasługuje jama z zespołem naczyń do produkcji dziegiu. Jest to pierwszy tego typu obiekt związany z kulturą przeworską. Uwagę zwraca obecność czterech studni usytuowanych w obrębie kopalnej dolinki, nieposiadających niestety, mimo znacznej głębokości (4 m), zachowanych konstrukcji drewnianych. W tej części osady obiekty o różnych funkcjach rozmieszczone są przemienne. Nie jest więc wykluczone, że mamy do czynienia z typem zabudowy o charakterze zagrodowym.

Typ obiektów odkrytych we wschodniej części osady wskazuje na jej peryferyjny charakter. Zarejestrowano tu niewielką ilość urządzeń gospodarczych: min. 2 studnie, piwniczki - chłodnie,

piec - umieszczony w wybierzysku glinianki oraz dużą czworoboczną budowlę naziemną - o zarysie wyznaczonym przez dołki posłupowe zawierające zwęglone ziarna zboża - prawdopodobnie stodołę. W jej pobliżu wystąpiła jama zawierająca ziarna zbóż pełniąca zapewne funkcję spichlerza. Ze względu na charakter podłoża w tej części osady ułożone zostały rozległe wyrobiska gliniankowe, które po wyeksploatowaniu adoptowane były niekiedy do pełnienia innych - wspomnianych wyżej - funkcji.

Oprócz obiektów mieszkalnych i urządzeń gospodarczych wystąpiły w różnych częściach osady, nie tworząc żadnego intencjonalnego układu przestrzennego: pochówki psów - zawsze w pozycji anatomicznej na boku, niekiedy niekompletne oraz szkielety drobnych przeżuwaczy i świń - każdorazowo rejestrowane w postaci resztek pokonsumpcyjnych złożonych w niewielkiej jamie.

Po zakończeniu badań część zabytków została wyeksponowana w wybudowanym na miejscu osady supermarkecie Champion należącym do sieci Carrefour.

Materiały i dokumentacja przechowywane będą czasowo w Instytucie Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.

JARTYPORY, st. 2, gm. Liw, woj. mazowieckie, AZP 53-76/43

- ślad osadniczy z wczesnej epoki żelaza
- cmentarzysko kultury przeworskiej i wielbarskiej (faza A młodszego okresu przedrzymskiego - faza D okresu wpływów rzymskich)

Ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone w lipcu przez mgr. Jacka Andrzejowskiego (autor sprawozdania, Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie). Finansowane przez Mazowiecki WKZ, Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie. Drugi sezon badań. Przebadano powierzchnię 50 m².

Powierzchnia zachowanej części stanowiska jest w wielu miejscach naruszona przez wkopy sondażowe (poszukiwanie piasku budowlanego), które zaburzyły naturalny układ stropowych warstw wielu obiektów. W zachodniej, niebadanej dotychczas partii cmentarzyska stwierdzono znaczne osunięcie się krawędzi zwirowni.

Na zbadanym obszarze odkryto 40 grobów ciałopalnych i szkieletowych kultury wielbarskiej z okresu późnorzymskiego, oraz 1 obiekt (skupisko ceramiki) z wczesnej epoki żelaza. Obiekty rozmieszczone były bardzo gęsto, często tworząc skomplikowane układy stratygraficzne (kilkanaście grobów w pięciu układach).

Groby szkieletowe były zwykle dużych rozmiarów (do 300 cm długości), a ich dna sięgały głębokości 220-230 cm od powierzchni ziemi. Jamy tych grobów wypełniane były piaskiem, co powoduje, że są bardzo słabo czytelne na tle piasku calcowego. W spągach dwóch grobów zaobserwowano nieregularne, ciemne przebarwienia, które mogą być śladem konstrukcji drewnianych. Warunki glebowe doprowadziły do całkowitego rozłożenia się kości zmarłych pochowanych w obrządku inhumacyjnym - wyjątek stanowią małe fragmenty kości przesycone solami miedzi od przylegających do nich przedmiotów brązowych.

Groby ciałopalne (koliste, owalne lub prostokątne) miały rozmiary sięgające 100-110 cm i głębokość do 100 cm od powierzchni. Groby kryły pochówki bezpopielnicowe - tylko w jednym z grobów szczątki ciałopalenia złożono w trzech (!) popielnicach. Groby ciałopalne tworzyły dwie wyraźne grupy: z czarnymi wypełniskami przesyconymi węglami drzewnymi (w spągach kilku stwierdzono obecność spalonych *in situ* rusztowych konstrukcji z bierwion drewnianych) oraz z jamami zasypywanymi piaskiem. W grobach pierwszej grupy znajdowano zwykle liczne, silnie przepalone kości i przepalone elementy wyposażenia, w tym ceramikę. W grobach o jasnobrunatnym wypełnisku przepalone kości były zazwyczaj drobne i bardzo nieliczne (w kilku kości nie zaobserwowano w ogóle),